

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Utredningen om vissa
hemliga tvångsmedel (Ju 2010:08)

Dir.
2012:9

Beslut vid regeringssammanträde den 2 februari 2012

Utvidgning av uppdraget

Regeringen beslutade den 23 juni 2010 kommittédirektiv Hemliga tvångsmedel för särskilt allvarlig eller annars samhällsfarlig brottslighet (dir. 2010:62).

Utredaren får nu i uppdrag att även

- analysera Säkerhetspolisens behov av att i underrättelseverksamhet kunna inhämta uppgifter om elektronisk kommunikation för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar vissa samhällsfarliga brott med ett lägre straffminimum än två års fängelse,
- analysera behovet av att kunna ge tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i syfte att inom ramen för en förundersökning utreda vem som skäligen kan misstänkas för vissa samhällsfarliga brott med ett lägre straffvärde än fängelse i två år, och
- ta ställning till om offentliga ombud bör medverka vid domstols prövning av tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation.

Genom tidigare tilläggsdirektiv har tiden för redovisning av uppdraget förlängts till den 30 juni 2012 (dir. 2011:45).

Tilläggsuppdraget

Behovet av ändringar med anledning av föreslagen ny lagstiftning

Regeringen har föreslagit nya bestämmelser som rör de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation (prop. 2011/12:55). Förslagen innebär att bestämmelserna i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation om de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter som angår särskilda elektroniska meddelanden upphävs. Dessa ersätts dels av en ny lag om inhämtning av sådana uppgifter i underrättelseverksamhet, dels av bestämmelser i rättegångsbalken som under vissa förutsättningar möjliggör hemlig teleövervakning i en förundersökning även om det inte finns någon som skäligen är misstänkt för brott. Hemlig teleövervakning föreslås i fortsättningen benämnas hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

Enligt den föreslagna nya lagen om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet kommer de brottsbekämpande myndigheterna att kunna inhämta sådana uppgifter i fråga om brottslig verksamhet som innefattar brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Enligt en särskild tidsbegränsad bestämmelse kommer inhämtning av uppgifter också att vara möjlig vid brottslig verksamhet som innefattar vissa särskilt angivna samhällsfarliga brott med ett lägre straffminimum än två år. Som skäl för att tidsbegränsa bestämmelsen anger regeringen att frågan om Säkerhetspolisens fortsatta tillgång till övervakningsuppgifter för tiden därefter bör övervägas i det sammanhang som en framtida reglering av hemliga tvångsmedel för särskilt allvarlig eller samhällsfarlig brottslighet övervägs (prop. s. 87). De nya bestämmelserna i rättegångsbalken om möjligheten att ge tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i en förundersökning innan det finns en skäligen misstänkt person omfattar ingen särreglering i fråga om vissa samhällsfarliga brott med ett straff-

värde understigande fängelse två år. Även frågan om det bör finnas en sådan särreglering och vilket eller vilka brott som då bör omfattas finns det enligt regeringen anledning att se över i det sammanhanget.

Utredaren ska därför analysera

- Säkerhetspolisens behov av att i underrättelseverksamhet kunna inhämta uppgifter om elektronisk kommunikation för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar vissa samhällsfarliga brott med ett lägre straffminimum än två års fängelse, och
- behovet av att kunna ge tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i syfte att inom ramen för en förundersökning utreda vem som skäligen kan misstänkas för vissa samhällsfarliga brott med ett lägre straffvärde än fängelse i två år.

Utredaren ska lämna förslag till de författningsändringar eller andra förändringar som analysen föranleder.

Bör offentliga ombud medverka i större utsträckning?

Systemet med offentliga ombud har varit i kraft sedan den 1 oktober 2004. När bestämmelserna om offentliga ombud infördes ansågs behovet av sådana ombud vara mindre vid hemlig teleövervakning än vid hemlig teleavlyssning och reglerna kom därför inte att omfatta sådan övervakning (prop. 2002/03:74 s. 22 f.). Ett slutligt ställningstagande i fråga om offentliga ombuds medverkan i ärenden om hemlig teleövervakning borde dock enligt den dåvarande regeringen anstå till dess att översynen av möjligheten att hämta in övervakningsuppgifter direkt från teleoperatörer var slutförd. En sådan översyn har nu genomförts. Integritetsskyddet vid hemlig teleövervakning har stärkts betydligt på senare år. Bestämmelser om underrättelse till enskild vid hemlig tvångsmedelsanvändning har införts och Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har inrättats som tillsynsmyndighet på området. Regeringen vill nu få underlag för ett ställningstagande i frågan om offentliga ombuds medverkan vid domstols prövning av tillstånd till hemlig teleövervakning (hemlig övervakning av elektronisk kommunikation).

Utredaren ska därför

- ta ställning till om offentliga ombud bör medverka vid domstols prövning av tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt rättegångsbalken och enligt lagen om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, och lämna förslag till de författningsändringar eller andra förändringar som analysen föranleder.

(Justitiedepartementet)